

**EXINATSIYA O'SIMLIGINING DORIVORLIK XUSUSIYATLARI VA
XALQ TABOBATIDAGI AHAMIYATI**

Baxtiyorova Muxlisa Baxtiyorovna

Toshkent davlat agrar Universiteti Samarqand filiali

Sodullayeva Ma'mura Niyazmatjonovna

Toshkent davlat agrar Universiteti Samarqand filiali

Panayeva Iroda Mo'min qizi

Toshkent davlat agrar Universiteti Samarqand filiali

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7715891>

Annotatsiya. Exinatsiya o'simligi dorivor o'simliklar oilasiga mansub bo'lgan o'simlik. Uning dorivorlik xususiyatlari tibbiyotda o'rganilgan. Shu bilan bir qatorda bu o'simlikdan qishloq xo'jaligida ham keng foydalaniladi.

Kalit so'zlari: Immunal, Immunal plus C, Echinacea Vilar, Selen, Echinacea Geksal, ekinezya.

Аннотация. Эхинацея растение, относящееся к семейству лекарственных растений. Его лечебные свойства изучались в медицине. Кроме того, это растение широко используется в сельском хозяйстве.

Ключевые слова: Иммунал, Иммунал плюс С, Эхинацея Вилар, Селен, Эхинацея Гексал, Эхинацея.

Annotation. Echinacea is a plant belonging to the family of medicinal plants. Its medicinal properties have been studied in medicine. In addition, this plant is widely used in agriculture.

Keywords: Immunal, Immunal plus C, Echinacea Vilar, Selenium, Echinacea Geksal, Echinacea.

Exinatsiya o'simligi dorivor o'simliklar oilasiga mansub bo'lgan tibbiyotda keng qo'llanilgan o'simlik hisoblanadi. Exinatsiya an'anaviy (muqobil) tibbiyotda turli maqsadlarda, xususan, yaralar va infeksiyalarni davolash uchun ishlatiladi. Amerikada bu o'simlikning qo'llanilishi dori vositalarining ya'ni antibiotiklar paydo bo'lishi bilan pasayishni boshladi.

Exinatsiya tibbiyotda qo'llanilishining salbiy oqibatlari ham mavjud. Masalan, ba'zi hollarda allergiyaga olib keladi.

Ba'zi mamlakatlarning tibbiy amaliyotida immunostimulyatsiya qiluvchi vosita sifatida exinatsiya damlamasi, damlamalari va ekstraktlari qo'llaniladi.

Tadqiqotlarga ko'ra, sovuqni davolashda exinatsiyaga asoslangan preparatlarni qo'llash kasallikning davomiyligini qisqartirishi va uning kursini yengillashtirishi mumkin. Exinatsiya, shuningdek, takroriy respirator infeksiyalarni rivojlanish xavfini va asoratlarni kamaytiradi. Uning

ITALY

ITALY

immunomodulyatsion, antiviral va yallig'lanishga qarshi ta'siri sezgir shaxslar uchun muhim foyda bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Sanoat miqyosida, asosan, Exinatsiya purpurea o'tining sharbati yoki ekstrakti, masalan, etil spirtidagi exinatsiya damlamasi asosida dori vositalari ishlab chiqariladi.

Klinik amaliyotda yangi hosil qilingan o'simliklar sharbati keng qo'llaniladigan dori vositalaridan foydalanish bo'yicha tasdiqlangan tajribaga ega (masalan, Immunal, Immunal plus C, Echinacea Vilar, Immunorm-Teva, Immunorm, Gerbion echinacea, Echinacea Geksal).

Yangi hosil qilingan echinasya sharbatining faol moddalari, og'iz orqali yuborilganda, o'ziga xos bo'lmagan immunostimulyator ta'sirga ega.

Exinatsiya tarkibida efir moylari, antioksidantlar, organik kislotalar, A, C va E guruhlar vitaminlari yuqori bo'lganligi sababli, exinatsiya asosidagi preparatlar immunitetni oshiradi va tanaga gripp, herpes va SARS viruslari bilan kurashishga yordam beradi.

O'simlik qon hosil qilish tizimiga, shuningdek, tayanch-harakat tizimi va biriktiruvchi to'qimalar tuzilmalariga terapevtik ta'sir ko'rsatadigan mikroelementlarga (temir, kaltsiy, selen) boy.

Selen C va E vitaminlari bilan birgalikda tanadan erkin radikallarni yo'q qilishga yordam beradi. Antioksidantlar tana hujayralarining erta qarish jarayonini oldini oladi, antitumor ta'sirga ega.

18 yoshdan 65 yoshgacha bo'lgan 111 bemorni qamrab olgan platsebo-nazoratli tadqiqotda, respiratorli infeksiyaning birinchi belgilarida terapiyaga echinasya preparatlari kiritilganda, kasallik engilroq shaklda – o'tkir respiratorli virusli infeksiyalar belgilarida davom etishi ko'rsatilgan. (masalan, bosh og'rig'i, burun oqishi, og'riq) sezilarli darajada kamroq bo'lgan tomoq va boshqalar).

Meta-tahlil jami 2458 ishtirokchi ishtirok etgan 6 ta klinik sinovni o'z ichiga oldi. Exinatsiya ekstraktidan foydalanish takroriy respirator infeksiyalar xavfini statistik jihatdan sezilarli darajada kamaytirish bilan bog'liq edi (RR 0,649, 95% CI 0,545-0,774; p <0,000). Pnevmoniya, o'rta otit / tashqi otit va tonsillit / faringitni o'z ichiga olgan asoratlar ham exinatsiya bilan davolashda kamroq uchraydi.

Ko'pchilik iste'molchilar va shifokorlar "ekinezya" nomi ostida mavjud bo'lgan preparatlar, asosan, turli xil o'simlik materiallaridan foydalanish, turli xil ekstraksiya usullari va boshqa komponentlarning qo'shilishi tufayli ularning tarkibida sezilarli darajada farqlanishini bilishmaydi.

Exinatsiya o'simligining bog'dorchilikda qo'llanilishi. Exinatsiyaning individual navlari manzarali bog'dorchilikda qo'llaniladi (ba'zan "rudbeckia purpurea" deb ataladi.) Exinatsiya purpurea odatda mixborders yoki alohida guruhlarda o'stiriladi; bog'bonlar o'simliklarning yorqin va uzoq gullashini qadrlashadi. O'simliklar kesish uchun mos keladi: inflorescences dekorativ fazilatlarini yo'qotmasdan uzoq vaqt suvda turadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ташпулатов, Й. Ш., & Нурниезов, А. А. (2020). Флора и ее анализ. Гидрофильные растения разнотипных водоемов Самаркандской области (Узбекистан). Бюллетень науки и практики, 6(10), 20-34.
2. Bocevska, M. and Sovov, H. (2007). Supercritical CO₂ extraction of essential oil from yarrow. J Supercrit Fluid. 40, 360-7.
3. Pratorov.O_P, Nabiyeu.M.M. O'zbekiston yuksak o'simliklarining zamonaviy tizimi. Toshkent . O'qituvchi- 2007. 31-32 b
4. Karamenderes, C. ve Kesercioğlu, T. (2002). Türkiye'de Yayılış Gösteren Achillea L. cinsine Ait Bazı Taksonların Kromozom Sayıları, 14.BİHAT, 29-31 Mayıs, Eskişehir, poster, A13.
5. Mahammadiyev, J., Yoqubov, M., & Eshonqulova, A. (2022). QISHLOQ XO'JALIGI PESTITSIDLARIDA ISHLATILADIGAN GERBITSID VA INSEKTITSIDLARNI SAQLASHDA KAPSULALASHNING AHAMIYATI. Eurasian Journal of Medical and Natural Sciences, 2(6), 277-279.
6. Hutchens, A.R. (1969). Indian Herbalogy of North America. Merco, Windsor, Ontario.
7. Makhammadiev, Jasur. Mikrokapsulyasyonda emulsifiye damlacıkların korunmasında kullanılacak polimerlerin sentezi. MS thesis. Fen Bilimleri Enstitüsü, 2020.
8. Candan, F., Ünlü, M., Tepe, B., Deferera, D., Polissiou, M., Sökmen, A. and Akpulat, H.A. (2003). Antioxidant and antimicrobial activity of the essential oil and methanol extracts of Achillea millefolium subsp. millefolium Afan (Asteraceae), Journal of Ethnopharmacology, 87, 215.
9. Erkhonovich, I. E., & Toshpulatov, Y. (2022). Influence of Soil Salt on Growth, Development and Seed Productivity of Artichoke Varieties. American Journal of Plant Sciences, 13(5), 557-563.
10. Mahammadiyev, J. N., Raxmonov, V. N., Amonov, B. S., Abduqahhorov, J. M., & Maxammadiyev, M. N. (2021, December). MICROCAPSULATION COATING MATERIALS AND ITS APPLICATION IN FOOD TECHNOLOGY. In Archive of Conferences (pp. 58-60).

11. Isomov, E. E., & Nomozova, Z. B. (2022). CHEMICAL COMPOSITION OF CYNARA SCOLYMUS L. AT DIFFERENT VEGETATIVE PHASES. Academic research in educational sciences, 3(Special Issue 1), 75-77.
12. Gafurova G.Sh., Saydullayeva I.S., Nomozova Z.B., Boboqandov N.F., Shomirzayev T.J.(2022). LEONTICE EWERSMANNII Bungi ning ba'zi biologik xususiyatlari. Food safety: global and national problems IV International scientific and practical conference, 106-108.